

Joutenlammen kurssikeskus

Pelastussuunnitelma

N 64°18.800' E 27°49.170'

Joutenlammen kurssikeskus pelastussuunnitelma

Laadittu 16.11.2015

Laatija Joachim Miinalainen

Viimeksi päivitetty 22.12.2023

Päivittäjä Mikko Heikkinen

Tämä pelastussuunnitelma on laadittu käyttäen palvelua Kajaanin seurakuntayhtymä.

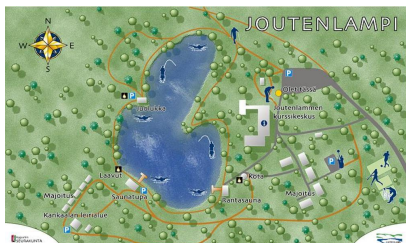
Tässä pelastussuunnitelmassa on 51 sivua.

Sisällys

1	Kohteen perustiedot	5
1.1	Perustiedot	5
1.2	Muut tiedot	7
2	Organisaatio	11
2.1	Kiinteistön turvallisuushenkilöt	11
2.2	Kiinteistön tärkeät numerot	12
2.3	Muut tärkeät numerot	12
3	Vaaratilanteet ja niiden vaikutukset	13
3.1	Tulipalo (kiinteistö, autot, tupakointi, kynttilät ja roihut)	13
3.2	Tapaturmat/sairaskohtaukset	14
3.3	Ulkopuoliset uhkatilanteet (henkilöihin kohdistuvat, pommiuhat, yms.), traumaattinen tilanne	14
3.4	Tuhotyöt, ilkivalta, murrot	14
3.5	Putoavan lumen vaara	14
3.6	Tietoturva	15
3.7	Häiriötilanteet	15
3.8	Kaasu/säteilyvaara	16
3.9	Hukkuminen	16
3.10	Eksyminen	16
3.11	Metsäpalo	16
4	Turvallisuusjärjestelyt	17
4.1	Toimitilaturvallisuus	17
4.2	Sammutuskalusto	18
4.3	Turvalaitteet	18
4.4	Ensiapu	20
4.5	Paloturvallisuus	20
5	Muut järjestelyt	23
5.1	Ilmanvaihtokone	23
6	Henkilökunnan koulutus	24
7	Toimintaohjeita	25
7.1	Turvallisuusorganisaatio	25
7.2	Avun hälyttäminen	25
7.3	Sairauskohtaus tai tapaturma	26
7.4	Hätäensiapu	26
7.5	Aivohalvaus	27
7.6	Diabeetikon heikotus	28
7.7	Murtuma	29
7.8	Haavat	29

7.9	Verenvuoto	30
7.10	Sokki	30
7.11	Kouristelu	31
7.12	Myrkytys	31
7.13	Palovammat	32
7.14	Rintakipu	33
7.15	Tulipalo	34
7.16	Toiminta kokoontumispaikalla	35
7.17	Liikuntarajoitteisen avustaminen hätätilanteessa	36
7.18	Vesivahinko	36
7.19	Väkivallan uhatessa	36
7.20	Pommiuhka	37
7.21	Yleinen vaaramerkki	38
7.22	Sähkökatkot	40
7.23	Joutenlammen turvaohjeet	41
8	Väestönsuojelu	44
9	Irtaimiston säilytys	45
10	Liitteet	45
Liite A	Alkusammuttimien käyttöohjeet	46
A.1	Sammuttimet	46
A.2	Sammutuspeitteet	46
A.3	Pikapaloposti	46
Liite B	Auton lämmitysjohtot	47
Liite C	Avainturvallisuus	48
Liite D	Tietoturvaluussuunnitelma	49

1 Kohteen perustiedot

Aluekuva

1.1 Perustiedot

Kiinteistön nimi	Joutenlammen kurssikeskus
Kiinteistön osoite	Joutenlammentie 294 87930 SALMIJÄRVI
Rakennusten määrä	6
Asuinhuoneistojen määrä	15
Kiinteistön omistaja	Kajaanin seurakuntayhtymä puh. 08 61721 http://www.kajaaninseurakunta.fi

Kankaalan majoitusalue (päärakennus ja majoitusmökkit 7kpl)

Rakentamisvuosi	1976
Pinta-ala	288 m ²
Kerrokset	1
Paloluokka	P3
Rakennusmateriaali	Puu
Käyttötarkoitus	Leirikeskus, Majoitustila

Lämmin varasto

Rakentamisvuosi	2022
Pinta-ala	146 m ²
Kerrokset	1
Paloluokka	P3
Rakennusmateriaali	Puu
Käyttötarkoitus	Varasto

Majoitusmökit, Joutenlampi (5kpl)

Rakentamisvuosi	1978
Pinta-ala	875 m ²
Kerrokset	1
Paloluokka	P3
Rakennusmateriaali	Puu
Käyttötarkoitus	Majoitustila

Päärakennus

Rakentamisvuosi	1964
Pinta-ala	1 155 m ²
Kerrokset	1
Paloluokka	P3
Rakennusmateriaali	Puu
Käyttötarkoitus	Suurtalouskeittiö, Kokoontumistila

Saunat (2kpl)

Rakentamisvuosi	1964
Pinta-ala	204 m ²
Kerrokset	1
Paloluokka	P3
Rakennusmateriaali	Puu
Käyttötarkoitus	Sauna

Varastot

Rakentamisvuosi	1960
Pinta-ala	60 m ²
Kerrokset	1
Paloluokka	P3
Rakennusmateriaali	Puu
Käyttötarkoitus	Varasto

1.2 Muut tiedot

Kohde kuuluu seuraavaan pelastustoimen alueeseen: Kainuu. Pelastuslaitoksen arvioitu saapumisaika kohteeseen on n. 15 minuuttia.

Kiinteistönhoito	Tapio Kähkönen puh. 044 7444552 päivystys 010 6202000
Sähköntarjoaja	Kajave Oy puh. 0800 92990 päivystys 0800 92500
Vesiyhtiö	Kajaanin vesi puh. 08 61552949 päivystys 044 7100100 http://www.kajaaninvesi.fi
Vartiointiliikkeen yhteystiedot	AVARN Security puh. 010 6202000 päivystys puh. 010 6202000
Kiinteistön vakuutusyhtiö	Pohjola Vakuutus Oy puh. 03 030303 https://www.op.fi
Kiinteistönomistajan vakuutusyhtiö	Pohjola Vakuutus Oy puh. 03 030303 https://www.op.fi
Kokoontumispaikka	Päärakennuksen P-alue
Varakokoontumispaikka	Ilmoitetaan tarvittaessa
Putkilukko	Päärakennus, pääsisääkäynnin yhteydessä
Lämmitysmuoto	Sähkö, öljy
Veden pääsulku	Päärakennuksen kellarissa öljysäiliövarastossa koko alueen pääsulku. Laurilan A-puolen sauna. Kuusela A; Haapala A; Koivula B; Pajula B. Majoitustilojen vesisulut ovat huoneistojen tuulikaapeissa. Saunatupa: rakennuksen päädyn sähkökeskuksessa. Saunatuvan takkahuoneen vesisulku on keittiönurkkauksen tiskipöydän alla olevassa kaapistossa. Vakka, keittiössä tiskipöydän alla. Rantasauna, saunan takana oleva sähkökeskus (Kankaalan alueen pääsulku.)

Lämmönjakohuone	Päärakennuksen kellari, käynti keittiön kautta.
Sähköpääkeskus	Päärakennuksen kellari (etumaaston rakennukset ja laitteet). Kankaalan majoitustilojen sähkökeskus: Vadelma-mökin takana olevassa sähköpylväässä n. 15 m päässä rakennuksesta.
Ilmanvaihtokone	Päärakennus
Ilmanvaihdon hätä-seis	Pääsisäänkäynnin tuulikaapissa (käytävät, luokat, juhlasali) Keittiön sisäänkäynnillä (ruokasali, keittiö, sosiaalitilat)

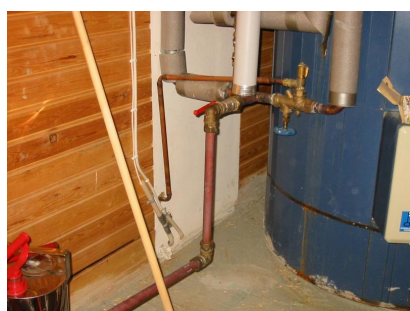
Kankaalan alueen sähkökeskus

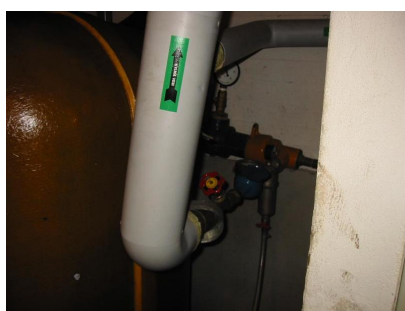
Päärakennuksen lämmönjakokeskus

Päärakennuksen sähköpääkeskus

Kankaalan alueelle menevän veden sulku

Koko alueen vesisulku

Majoitustilan vesisulku

Kiinteistön asuinhuoneistot

Sijainti	Asuinhuoneistojen määrä
Kankaalan majoitusalue (päärakennus ja majoitusmökkit 7kpl), 8h mökkejä 5kpl	5
Kankaalan majoitusalue (päärakennus ja majoitusmökkit 7kpl), Vasu, 2h huone	1
Kankaalan majoitusalue (päärakennus ja majoitusmökkit 7kpl), Juolukka, 3h huone	1
Majoitusmökkit, Joutenlampi (5kpl), Mökeissä 8kpl 2h huoneita	8

2 Organisaatio

Kiinteistöpäällikkö	Mikko Heikkinen puh. 040 6830680
Kirkkoherra	Antti Minkkinen puh. 044 7444201 antti.minkkinen@evl.fi
Talousjohtaja	Auli Ohtonen puh. 044 7444280 auli.ohtonen@evl.fi

2.1 Kiinteistön turvallisuushenkilöt

Suojelujohtaja	Auli Ohtonen puh. 044 7444280 auli.ohtonen@evl.fi
Varasuojelujohtaja	Mikko Heikkinen puh. 040 6830680
Turvallisuusvastaava Tietoturvallisuus	Pekka Peuraniemi ATK-tukihenkilö
Turvallisuusvastaava Tietoturvallisuus, tuhotöiden ehkäisy	Sirpa Väisänen Toiminnanjohtaja puh. 044 7444550
Turvallisuusvastaava Tietoturvallisuus, tuhotöiden ehkäisy	Tapio Kähkönen puh. 044 7444552
Huoltomies	Tapio Kähkönen puh. 044 7444552

2.2 Kiinteistön tärkeät numerot

Tehtävä	Nimi	Puhelinnumero	Päivystysnumero
Talonmies	Tapio Kähkönen	044 7444552	010 6202000
Vartiointiliikkeen yhteystiedot	AVARN Security	010 6202000	010 6202000

Huolto

	Nimi	Puhelinnumero	Päivystysajat
Ilmanvaihtokone: Huoltohenkilö	Tapio Kähkönen	044 7444552	
Palovaroitin: Huoltohenkilö	Tapio Kähkönen	044 7444552	
Pikapaloposti: Huoltohenkilö	Tapio Kähkönen	044 7444552	
Poistumisopastus: Huoltohenkilö	Tapio Kähkönen	044 7444552	
Savunpoistolaitteisto: Huoltohenkilö	Tapio Kähkönen	044 7444552	
Sähköhuolto	Sähkölaitoksen vikailmoitukset : Loiste Kainuu Oy	0800 92500	Jatkuva päivystys
Vesihuolto	Vesilaitoksen vikailmoitukset (Kajaanin vesi)	044 7100100	Työajan ulkopuolella

2.3 Muut tärkeät numerot

Toimija	Puhelinnumero	Päivystysajat
Hätänumero	112	24 h
Myrkytystietokeskus	0800 147 111	24 h

3 Vaaratilanteet ja niiden vaikutukset

3.1 Tulipalo (kiinteistö, autot, tupakointi, kynttilät ja roihut)

Vaikutus:

- Aineelliset vahingot
- Toiminnan keskeytyminen
- Henkilövahingot

Toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi:

- Riskien kartoittaminen, palotarkastukset, alkusammuttimet, palohälyttimet, automaattinen sammutusjärjestelmä, esteettömät poistumistiet, poistumistien merkkivalaistus, putkilukot, palo- ja pelastuskoulutus.
- Kynttilöitä ja roihuja ei saa jättää vartioimatta palamaan. Roihuja ei saa laittaa liian lähelle rakennuksen ulkoseiniä ja ajoneuvoja (5m). Kynttilöiden ja roihujen käytöstä tulee aina sopia vahtimestarin kanssa.
- Tulityöt vaativat tulityökortin ja tulityöluvan (myös kuumailmapuhallin ja laikkaleikkaaminen kuuluu tulityöluvan piiriin).
- Tulityöt on kirkkorakennuksessa kielletty. Poikkeustapauksissa lupa voidaan myöntää erityisin turvallisuusjärjestelyin.
- Sähkökeskukset säilytettävä vapaana muusta materiaalista.
- Tuhopolttojen varalta kiinteistöt varustettu murto- ja palohälyttimillä.
- Palavat jätteet sijoitettava erilliseen jätekatokseen.
- Yleisestä järjestyksestä ja siisteydestä kiinteistöjen ulkopuolella huolehtii kiinteistönhoitaja.

3.2 Tapaturmat/sairaskohtaukset

Vaikutus:

- Henkilövahingot

Toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi:

- Rakenteellinen turvallisuus, koulutus, liukkauden torjunta, ea-kalusto, toimintaohjeet.

3.3 Ulkopuoliset uhkatilanteet (henkilöihin kohdistuvat, pommiuhat, yms.), traumaattinen tilanne

Vaikutus:

- Henkilövahingot
- Aineelliset vahingot

Toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi:

- Toimintaohjeet, koulutus, hälytysjärjestelmät, kriisiapu
- Häiriökäyttäytyvän henkilön poistamiseksi kirkkotilasta kutsutaan paikalle vartija.

3.4 Tuhotyöt, ilkivalta, murrot

Vaikutus:

- Aineelliset vahingot

Toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi:

- Lukitus, rikosilmoitinlaitteet, kameravalvonta, valaistus, turhien palokuormien välttäminen
- Yleisavaimet annetaan vakituksessa työsuhteessa oleville henkilöille, pitkäaikaisille sijaisille ja kesätyöntekijöille.
- Annetuista avaimista pidetään kirjaa. Avaimista vastaa kurssikeskuksen johtaja.

3.5 Putoavan lumen vaara

Vaikutus:

- Henkilövahingot, aineelliset vahingot

Toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi:

- Katolle kulkuteiden kohdille lumiesteet, autojen sijoitus, vaarallisten lumi- ja jääkertymien pudottaminen tarvittaessa pois katolta.
- Tarvittaessa asennetaan varoituspuomit estämään kulun vaarapaikalle.

3.6 Tietoturva

Vaikutus:

- Aineelliset vahingot, toiminnan keskeytyminen

Toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi:

- Varmuuskopiot, palomuurit, virustorjunta

3.7 Häiriötilanteet

Vaikutus:

- Aineelliset vahingot, toiminnan keskeytyminen

Toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi:

- Lämmitys toimii öljylämmityksellä. Kattilahuone sijaitsee päärakennuksessa, käynti keittiön kautta. Öljysäiliö sijaitsee kattilahuoneen viereisessä varastohuoneessa. Öljysäiliön tilavuus 4 x 1.500 L.
- Lämmityskautena lämmitysjärjestelmän häiriöissä (lämpökatkojen aikana) pysäytetään IV-koneet ja vältetään turhaa tilojen tuuletusta ja lämpimän veden kulutusta. Lämmitysjärjestelmän vuototapauksissa pysäytetään lämmitysjärjestelmän kiertovesipumput ja pyritään rajoittamaan tulvaveden leviäminen.
- Sähköpääkeskus sijaitsee päärakennuksessa kattilahuoneen eteisessä (käynti keittiön kautta).
- Sähkölaitteiden häiriöissä tarkastetaan sähkövarokkeet ja tarvittaessa ilmoitetaan viasta kiinteistöhoitajalle. Viallisia sähkölaitteita ja roikkia ei saa käyttää. Pidemmässä sähkökatoksissa lämmityskautena varaudutaan tilapäislämmittimien käyttöön (petroli-lämmittimet) ja tarvittaessa varavoiman (sähkö-agrikaatti) käyttöön (tilapäisvirta öljypolttimelle ja pumpuille).
- Vesijärjestelmän häiriöissä (vesivuodot) ilmoitus kurssikeskuksen henkilökunnalle; suljetaan heti päävesisulku (vesimittari) ja pyritään rajoittamaan tulvaveden leviäminen. Päävesisulku sijaitsee päärakennuksen kattilahuoneen viereisessä öljysäiliöiden varastotilassa (käynti keittiön kautta). Katkaisee koko alueen veden tulon. Kts. Liitteen kuvat.
- Majoitusrakennusten omat sulut sijaitsevat tuulikaapin kuivaushuoneessa seuraavasti: Kuusela A; Koivula B; Haapala A; Pajula B; Laurila A saunan löylyhuoneen lauteiden alla. Kts. Liitteen kuvat.
- Kankaalan alueen sulku sijaitsee Rantasaunalla. Kts. Liitteen kuvat.
- Muiden rakennusten sulut löytyvät liitteen kuvista. Kts. Liitteen kuvat.
- lumikuormien osalta seurataan kattojen lumikuormaa, varsinkin suurilla lappeilla ja jiirien kohdalla. Tarvittaessa suoritetaan lumen poistaminen katoilta.

3.8 Kaasu/säteilyvaara

Vaikutus:

- Aineelliset vahingot, toiminnan keskeytyminen

Toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi:

- Toimintaohjeet, koulutus, yleinen hälytysjärjestelmä, suojautuminen väestönsuojaan

3.9 Hukkuminen

Vaikutus:

- Henkilövahingot

Toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi:

Toimintaohjeet, koulutus, pelastusvälineet, uimavalvojat

3.10 Eksyminen

Vaikutus:

- Henkilövahingot

Toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi:

- Toimintaohjeet, koulutus

3.11 Metsäpaloz

Vaikutus:

- Henkilövahingot, aineelliset vahingot

Toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi:

- Toimintaohjeet, koulutus, avotulen käsittelyn ohjeistus, evakuoiminen

4 Turvallisuusjärjestelyt

4.1 Toimitilaturvallisuus

Kiinteistössä on murtohälyttimiä

Murtohälytin

Sijainti	Päärakennus ja etumaaston mökit
Kuvaus	Rikosilmoitinlaitteisto, josta on jatkohälytys Prevent 360 Turvallisuuspalvelut Oy:n hälytyskeskukseen.
Huoltohenkilö	Tapio Kähkönen

4.2 Sammutuskalusto

Sijainti	Sammutuskalusto	Kuvaus
Kaikissa rakennuksissa	Käsisammutin	Jauhesammuttimet
Päärakennus, kirkkosali	Pikapaloposti	
Jokaisen solun oleskelutilassa	Sammutuspeite	Huoltohenkilö: Topi Hämäläinen

Alkusammuttimet tulee tarkastaa:

- vähintään vuoden välein kun käsisammutin on alttiina sammuttimen toimintakuntoon vaikuttaville tekijöille, kuten kosteudelle, tärinälle tai lämpötilojen vaihtelulle (ulkotilat)
- vähintään kahden vuoden välein (sisätilat)

Pikapalopostit tulee tarkastaa:

- Pikapalopostien toimivuus tulee tarkastaa vuoden välein. Pikapalopostien letkujen koeponnistus tulee tehdä viiden vuoden välein.

4.3 Turvalaitteet

Savunpoisto

Savunpoiston tarkoituksena on palossa syntyvien palokaasujen, savun ja lämmön poistaminen tiloista. Savunpoistolaitteet on huollettava ja kokeiltava määräajoin käyttö- ja huolto-ohjeen mukaisesti. Savunpoistolaitteistoa käyttää vain pelastuslaitos.

Savunpoistolaitteisto

Savunpoistoluukkujen sijainti	Päärakennus
Kuvaus	Ruokasalissa kaksi savunpoistoluukkua.
Savunpoiston laukaisu	Pääsisäänkäynnin tuulikaapissa
Huoltohenkilö	Tapio Kähkönen puh. 044 7444552

Poistumisopastus

Poistumisopastuksella osoitetaan poistuminen rakennuksesta. Viallisista tai puutteellisista opasteista on ilmoitettava kiinteistöhuoltoon.

Poistumisopastus

Sijainti	Kurssikeskuksen päärakennus
Kuvaus	Akkuvarmennettu poistumistien merkki- ja turvavalaistus.
Kattavuus	Poistumisreitit ja uloskäynnit
Huoltohenkilö	Tapio Kähkönen puh. 044 7444552

Ilmanvaihdon pysäytys

Mikäli rakennukseen kohdistuu ulkoinen vaara, kuten palokaasut viereisestä rakennuksesta, tulee ilmanvaihto sulkea. Tällöin pelastusviranomainen antaa yleensä hätätiedotteen, jossa annetaan myös lisäohjeita ja kehoitus ilmanvaihdon pysäytykseen.

Ilmanvaihdon saa pysäyttää kuka tahansa.

Ilmanvaihdon pysäytys: Pääsisäänkäynnin tuulikaapissa (käytävät, luokat, juhlasali) Keittiön sisäänkäynnillä (ruokasali, keittiö, sosiaalitilat)

4.4 Ensiapu

Työturvallisuuslain (738/2002) 46 § mukaan työnantajan on huolehdittava työntekijöiden ja muiden työpaikalla olevien henkilöiden ensiavun järjestämisestä, annettava ohjeet ensiavun saamiseksi sekä varattava työpaikalle tai sen välittömään läheisyyteen riittävä määrä asianmukaisia ensiapuvälineitä.

- Ambulanssi ohjataan: Päärakennukselle, josta henkilökunnan toimesta opastus apua tarvitsevan luokse.
- Ensiaputarvikkeista vastaa: Sirpa Väisänen puh. 044 7444550.

Kiinteistössä on saatavilla ensiaputarvikkeita seuraavasti:

Tarvike	Sijainti
Ensiapupiste	Päärakennus, aula
Ensiapupiste	Laurila A
Ensiapukaappi	Vakka
Ensiapukaappi	Juolukka
Ensiapukaappi	Saunatupa
Paarit	Päärakennus, aula

4.5 Paloturvallisuus

Palovaroitin

Palovaroittimien tehtävänä on varoittaa alkavasta tulipalosta. Näin alkavan palon tukahduttaminen, muiden varoittaminen ja pelastautuminen on mahdollista.

Palovaroitin

Kuvaus	Kohteessa (päärakennus ja majoitustilat) on rikosilmoitinlaitteeseen kytketty palovaroittimet, joista jatkohälytys Avarn Security Oy:n keskukseseen. Muissa majoitustiloissa on palovaroittimet (paikallishälytys). Puhelinnumero: +358 4577322392
Yritys, jolle hälytykset ohjautuvat	Avarn Security Oy
Kattavuus	Kurssikeskuksen päärakennuksessa ja kaikissa majoitustiloissa on palovaroittimet.
Laitteiston malli	Verkkovirta
Hälytyksen tyyppi	Ohjautuu vartiointiliikkeeseen
Huoltohenkilö	Tapio Kähkönen puh. 044 7444552

Palo-osastointi

Palo-osastoinnin tarkoitus on palon sattuessa estää palokaasujen ja palon leviäminen sekä turvata ihmisten poistuminen. Tämän takia on erityisen tärkeää, että palo-ovet pidetään kiinni. **Palo-ovia ei saa kiilata auki.**

Käyttötavaltaan tai palokuormaltaan oleellisesti toisistaan poikkeavat tilat on muodostettu eri palo-osastoiksi, jos on tarpeellista henkilöiden tai omaisuuden suojaamiseksi. (käyttötapaosastointi)

Rakennusten palo-osastoinnit:

Rakennus	Tyyppi	Kuvaus
Päärakennus	Käyttötapaosastointi	Palokatkot (EI30) jakavat rakennuksen kolmeen osaan; sali ja luokat, ruokasali ja keittiö sekä sosiaalitilat.

Vaaralliset aineet

Kiinteistössä säilytetään seuraavan tyyppisiä vaarallisia aineita:

Tila Öljysäiliövarasto

Sijainti	Päärakennus - Kellari
Varastoitavat aineet	4x1500l lämmitysöljyä
Koko (m³)	6
Tyyppi	maanpäällinen

Poistumisreitit

Poistumisturvallisuuden periaatteena on, että rakennuksen kaikista tiloista on joka hetki päästävä poistumaan vähintään kahta kulkureittiä pitkin ilman avainta tai muuta oven avausvälinettä. Ovia ei saa pitää työaikana takalukossa. Uloskäyntien edessä ei saa säilyttää tavaraa.

Kiinteistössä on seuraavan tyyppisiä poistumisjärjestelyjä:

Rakennus	Poistumisjärjestelyt
Päärakennus	Yhteensä 7 erillistä uloskäyntiä sekä kaksi varatietä.

Kokoontumispaikka: Päärakennuksen P-alue

Tulityöt

Tulityöt määritellään töiksi, joissa syntyy kipinöintiä tai joissa käytetään liekkiä tai muuta lämpöä ja joka aiheuttaa palovaaraa. Tällaisia töitä ovat mm. kaasuihitys, kaarihitsaus, poltto- ja kaarileikkaus, laikkaleikkaus ja metallien hionta, joista syntyy kipinöintiä, sekä työt, joissa käytetään kaasupoltinta, muuta avotulta tai kuumailmapuhallinta. Tulitöille on aina niiden palovaaran vuoksi harkittava vaihtoehtoisia menetelmiä.

Tulitöiden suorittaminen tilapäisellä tulityöpaikalla vaatii aina tulityöluvan. Tulityön suorittajalla on oltava voimassa oleva tulityökortti.

Tulityöluvia voivat myöntää seuraavat tulitöiden vastuushenkilöt:

Mikko Heikkinen
puh. 040 6830680
Topi Hämäläinen
puh. 044 7444552

5 Muut järjestelyt

5.1 Ilmanvaihtokone

Ilmanvaihtokone

Sijainti	Päärakennus
Kuvaus	Päärakennuksessa on neljä iv-konehuonetta joiden kattavuus on: 1. Kirkkosali (käynti kirkkosalista) 2. Luokat ja eteiskäytävät (käynti käytävätiloista) 3. Ruokasali, keittiö (käynti keittiöstä) 4. Sos.tila (käynti sos.tilan käytävätilasta) Ilmanvaihtokoneen tyyppi: Koneellinen ilmanvaihto
Hätä-seis-painikkeen sijainti	Pääsisäänkäynnin tuulikaapissa (käytävät, luokat, juhlasali) Keittiön sisäänkäynnillä (ruokasali, keittiö, sosiaalitilat)
Huoltohenkilö	Tapio Kähkönen puh. 044 7444552

6 Henkilökunnan koulutus

Uudet työntekijät:

- Pelastussuunnitelman perehdyttäminen ensimmäisen työviikon aikana.
- Alkusammutuskoulutus 1krt/2v

Kaikki työntekijät:

- Pelastussuunnitelman muutoksista tiedottaminen.
- Poistumisharjoitus 1krt/3v
- Alkusammutuskoulutus 1krt/2v

Koulutuksesta vastaa lähin esimies

7 Toimintaohjeita

Seuraavilla sivuilla on selostus ohjeista onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimimiseksi. **Lue toimenpideohjeet tarkasti!**

Oikeat toimenpiteet, ratkaisut ja valinnat ehkäisevät ja rajoittavat onnettomuuksia. Vahinkoja voidaan näin minimoida tai ne voidaan poistaa kokonaan.

Turvallisuus on kaikkien yhteinen asia!

7.1 Turvallisuusorganisaatio

Kiinteistön turvallisuushenkilöt

Suojelujohtaja

Auli Ohtonen
puh. 044 7444280
auli.ohtonen@evl.fi

Varasuojelujohtaja

Mikko Heikkinen
puh. 040 6830680

**Turvallisuusvastaava
Tietoturvallisuus**

Pekka Peuraniemi
ATK-tukihenkilö

**Turvallisuusvastaava
Tietoturvallisuus, tuhotöiden ehkäisy**

Sirpa Väisänen
Toiminnanjohtaja
puh. 044 7444550

**Turvallisuusvastaava
Tietoturvallisuus, tuhotöiden ehkäisy**

Tapio Kähkönen
puh. 044 7444552

Huoltomies

Tapio Kähkönen
puh. 044 7444552

7.2 Avun hälyttäminen

Kaikissa kiireellisissä hätätilanteissa, olipa kyse sitten poliisin, pelastustoimen, sairaankuljetuksen tai sosiaalitoimen kiireellisestä avuntarpeesta **SOITA NUMEROON: 112**

Soita hätäpuhelu itse, jos voit

Tärkeää on, että hätäpuhelun soittaa se, jota asia koskee. Hänellä on tietoja, joita päivystäjä tarvitsee määritellessään millaista apua paikalle lähetetään. Välikäsien kautta tuleva puhelu voi viivästyttää.

tää avun paikalle tuloa.

Kerro, mitä on tapahtunut

Hätäkeskuspäivystäjä kysyy soittajalta tietoja tapahtuneesta, jotta hän osaa tarvittaessa lähettää tilanteeseen oikean avun.

Kerro tarkka osoite ja kunta

Hätäkeskuksen alueella saattaa olla useita samoja osoitteita eri kunnissa. Siksi on tärkeää kertoa osoitteen lisäksi tapahtumapaikkakunta.

Vastaa sinulle esitettyihin kysymyksiin

Päivystäjän esittämällä kysymyksillä on tarkoituksensa. Kysymykset eivät viivästytä avun hälyttämistä. Kiireellisessä tapauksessa päivystäjä hälyttää jo puhelun aikana auttamaan tulevat viranomaiset ja yhteistyökumppanit, sekä antaa näille lisätietoja tapahtuneesta.

Toimi annettujen ohjeiden mukaan

Päivystäjä on koulutettu antamaan ohjeita eri tilanteisiin. On tärkeää noudattaa annettuja ohjeita. Oikein suoritetuilla ensitoimenpiteillä on usein merkitystä tilanteen lopputuloksen kannalta.

Lopeta puhelu vasta saatuaasi siihen luvan

Liian aikainen puhelun päättäminen voi hidastaa auttajien paikalle saapumista. Saatuaasi luvan puhelun päättämiseen, sulje puhelin. Pidä linja vapaana. Päivystäjä tai kohteeseen saapuva auttaja voi tarvita lisätietoja tapahtuneesta.

Hätätilanteessa pelastuslaitosta ohjataan seuraavasti:

Päärakennukselle, josta henkilökunnan toimesta opastus

7.3 Sairauskohtaus tai tapaturma

7.4 Hätäensiapu

Hätäensiavun tarkoituksen on varmistaa potilaan avoin hengitystie sekä ylläpitää hengitystä ja verenkiertoa.

1. Arvioi tilanne, varmista oma turvallisuutesi ja soita 112.
2. Avaa potilaan hengitystiet kohottamalla hänen leukaansa ja kääntämällä otsaa taaksepäin.
3. Tarkista hengittääkö potilas. Tajuton ja reagoimaton potilas ei hengitä, jos et tunne ilmavirtausta kädelläsi, korvallasi tai poskellasi.
4. Aloita painanta- ja puhalluselvytys.

Puhalluselvytys-ohjeet:

- Aloita elvytys
 - 30 painallusta
 - 2 puhallusta

Jos puhallukset eivät saa rintakehää nousemaan, ÄLÄ jatka puhaltamista. Tärkeintä on ylläpitää uhrin verenkiertoa painantaelvytyksellä.

5. Käänä tajuton, itse hengittävä potilas kylkiasentoon. 6. Hoida verenvuoto painamalla vuotokohdasta käsin. 7. Auta selkävamman saanutta potilasta pitämällä hänen päätään paikoillaan.

Toimi näin hätätilanteessa:

- Pysähdy ja rauhoitu
- Soita 112
- Varmista ensin oma turvallisuutesi ja estä lisävahingot
- Anna hätäensiapua
- Opasta ammattiauttajat paikalle

7.5 Aivohalvaus

Aivohalvauksen aiheuttaa aivoverisuonten tukkeutuminen tai repeäminen. Akuutti aivohalvaus on hätätilanne, joka vaatii parin tunnin sisällä alkavaa ensihoitoa sairaalassa. Arvion tilanteen vakavuudesta ja oikeasta hoitopaikasta saat ainoastaan hälyttämällä ensihoitohenkilöstön potilaan luokse.

Soita 112 heti, vaikka aivohalvauksen oireet, kuten esimerkiksi jalan tai käden halvaantuminen, olisivat ohimeneviä.

Tunnista oireet

- Puhevaikeus, puheen puuroutuminen
- Nielemisvaikeus
- Suupielen roikkuminen
- Käden tai jalan äkillinen voimattomuus tai tunnottomuus
- Näköhäiriöt, kaksoiskuvien näkeminen

Toimi näin

- Soita heti 112.
- Avaa potilaan hengitystiet ja laita potilas kylkiasentoon.

7.6 Diabeetikon heikotus

Kun diabetesta sairastavan verensokeri laskee liian alas, syntyy diabeettinen sokki, joka voi olla hengenvaarallinen.

Tunnista oireet:

- Hikoilu, kalpeus, vapina.
- Ärtymys, levottomuus.
- Huimaus, sydämen tykytys.
- Näläntunne.
- Päänsärky, pahoinvointi.
- Näön hämärtyminen ja kaksoiskuvat.
- Poikkeava käytös (esim. levottomuus, äkkipikaisuus).
- Pahimmassa tapauksessa kouristuksia ja tajuttomuus, jos verensokeri laskee hyvin alhaiseksi.

Diabeettisen sokin ensiapu

- Anna välittömästi sokeripitoista syötävää tai juotavaa, mikäli autettava on tajuissaan ja pysyy itse syömään tai juomaan. Tajuttomalle henkilölle ei saa antaa mitään suuhun.
- Mikäli autettava ei toivu 10 minuutissa tai menee tajuttomaksi, soita hätänumeroon 112.
- Käännä tajuton henkilö kylkiasentoon.

7.7 Murtuma

Murtuman oireita ovat kipu, turvotus, epänormaali liikkuvuus ja arkuus tai virheasento.

Murtuman ensiapu:

Yläraajan murtumassa autettava voi itse tukea kipeää raajaansa kehoaan vasten tai tue käsi liikuttamaksi esimerkiksi kolmioliinalla. Kylkiluiden murtumassa voit tukea rintakehää käsin tai tukisiteellä.

Mikäli jalassa on murtuma, sitä ei ole syytä lastoittaa, mikäli apu saapuu kohtuuajassa. Autettavan tulee välttää jalan liikuttamista ja painon asettamista kipeälle jalalle.

Jos loukkaantunutta on välttämätöntä liikuttaa, alaraajan murtuman tukemiseen voi käyttää toista jalkaa tai muuta tilapäisvälinettä, kuten esimerkiksi tukevaa lautaa tai keppiä.

Jos epäilet selkärangan murtumaa, liikuta loukkaantunutta vain, jos se on hengen pelastamisen kannalta välttämätöntä.

Murtumat syntyvät tavallisesti putoamisen, kaatumisen tai iskeytymisen seurauksena.

7.8 Haavat

Verenvuodon tyrehtyttäminen ja haavan sitominen ovat ensiavun perustaitoja.

- Tyrehdytä mahdollinen verenvuoto.
- Puhdista haavasta lika juoksevan, viileän veden alla.
- Sulje pienen viiltohaavan reunat vastakkain haavateipillä.
- Peitä haava suojasidoksella.
- Hakeudu tarvittaessa hoitoon.
- Tarkista, että tetanus- eli jäykkäkouristusrokote on voimassa.
- Vuotavat, syvät ja likaiset haavat ja vähänkin suuremmat viiltohaavat kuuluvat aina lääkärin hoitoon. Haavan ulkonäöstä ei aina voi päätellä, onko syvemmälle kudoksiin syntynyt vaurioita.

7.9 Verenvuoto

Ulkoisen näkyvän verenvuodon määrää on vaikea mitata ja arvioida luotettavasti. Suuren verenhukan (yli 20 %) seurauksena ihminen menee sokkiin.

Näin tyrehdytät verenvuodon:

- Tyrehdytä verenvuoto painamalla sormin tai kämmenellä suoraan vuotokohtaan. Voit myös pyytää loukkaantunutta painamaan itse vuotokohtaa.
- Auta loukkaantunut tarvittaessa istumaan tai makuulle
- Sido vuotokohtaan paineside joko käyttäen sidetarvikkeita tai muita saatavilla olevia välineitä, esimerkiksi huivia.
- Soita hätänumeroon 112, jos arvioit tilanteen sitä vaativan.
- Runsas verenvuoto voi johtaa verenkierron vakavaan häiriötilaan eli sokkiin. Huolehdi loukkaantuneen sokin oireenmukaisesta ensiavusta.

Mikäli haavassa on vierasesine, esim. naula tai puukko, sitä ei poisteta ensiavun yhteydessä. Jos esine vaikeuttaa hengitystä, tulee se välittömästi poistaa.

7.10 Sokki

Sokin oireet voivat olla seuraus suurista sisäisistä tai ulkoisista verenvuodoista, vaikeista murtumista, palovammojen tai rajun ripulin aiheuttamasta nestehukasta. Myös sydämen pumppausvoiman pettäminen tai voimakas allerginen reaktio voivat aiheuttaa sokkitilan.

Tunnista sokin oireet:

- Iho on kalpea ja kylmän hikinen.
- Henkilö on levoton, myöhemmin sekava.
- Hengitys on tihentynyt.
- Suu on kuiva, autettavalla on janontunne.
- Syke on nopea ja heikosti tunnettavissa.

Sokkipotilaan ensiapu:

- Aseta autettava lepoon, hänelle hyvään asentoon.
- Soita hätänumeroon 112.
- Suojaa kylmältä esimerkiksi huovalla tai takilla ja eristä kylmästä alustasta.
- Rauhoita.
- Älä tarjoa syötävää tai juotavaa.
- Seuraa hengitystä ja verenkiertoa.
- Anna tarvittaessa muu oireenmukainen ensiapu.

7.11 Kouristelu

Aivojen toimintahäiriöt voivat aiheuttaa tahattomia lihasnykäyksiä ja kouristuksia. Ihminen saattaa kouristella monesta eri syystä. Syinä voivat olla esimerkiksi epilepsia, aivoverenvuoto, korkea kuume tai tapaturma.

Tunnista oireet:

- Sairastunut menettää tajuntansa, kaatuu ja hänen vartalonsa jäykistyy.
- Jäykistymistä seuraavat nykivät kouristukset. Kouristelu kestää yleensä vain 1-2 minuuttia.

Kouristuskohtauksen ensiapu:

- Tee hätäilmoitus numeroon 112.
- Älä yritä estää kouristusliikkeitä, mutta huolehdi siitä, että autettava ei kolhi päätänsä tai muuten vahingoita itseään.
- Varmista esteetön hengitys.
- Käännä autettava kylkiasentoon heti, kun kouristukset vähenevät.
- Mikäli tiedät autettavan sairastavan epilepsiaa, tee hätäilmoitus numeroon 112, jos kouristelu pitkittyy tai jos kohtausta uusiutuu.
- Jos kohtausta menee itsestään ohi, varmista kuitenkin, että autettava on täysin toipunut ennen kuin jätät hänet.
- Ota yhteys lääkäriin, jos kyseessä on lapsen kuume-kouristus.

7.12 Myrkytys

Yleisimmät kotona tapahtuvat myrkytykset aiheutuvat alkoholista, lääkkeistä, myrkyllisistä kasveista tai sienistä.

Jos et havaitse uhrista selkeitä myrkytyksen oireita ja kaipaavat neuvoja, voit soittaa myrkytystietokeskukseen, puhelin 09 471 977 (24h/vrk)

Lääkkeiden yliannostukset

Soita 112 heti, jos epäilet autettavan hengen olevan uhattuna lääkkeiden yliannostuksesta johtuen.

Toimi näin

- Anna tajuissaan olevalle potilaalle hiilitabletteja, jos niitä on saatavilla.
- Laita tajuton, normaalisti hengittävä potilas kylkiasentoon.
- Kerää esiin kaikki löytämäsi lääkkeet ja lääkepurkit ensihoitajia varten.
- Älä anna potilaan nauttia alkoholia.

Myrkyllisen kasvin tai sienien nieleminen

Yritä saada selville mistä kasvista tai sienestä myrkytys on peräisin.

Toimi näin

- Tarkista ensin onko uhrilla suussa kasvia tai sientä.
- Anna lääkehiiltä pakkauksen ohjeen mukaan.
- Soita 112 tai myrkytystietokeskukseen, puhelin 09 471 977 (24h/vrk)

7.13 Palovammat

Palovamma on lämmön tai syövyttävän kemiallisen aineen aiheuttama kudostuho, jossa iho ja mahdollisesti myös sen alaiset kudokset vaurioituvat. Jos ihoa ei jäähdytetä, vamma laajenee syvempiin ihokerroksiin ja kipu jatkuu kauemmin.

Pienen palovamman ensiapu:

- Palovammaa jäähdytetään mahdollisimman pian viileällä vedellä 15–20 minuutin ajan.
- Rakkuloita ei saa puhkaista.
- Palovamman voi peittää puhtaalla suojasiteellä tai palovammojen hoitoon tarkoitetulla erikoissiteellä.

Milloin lääkäriin?

Jos palovamma on:

- tulehtunut
- kämmentä suurempi 2. asteen palovamma
- 3. asteen palovamma
- sähköpalovamma
- kasvojen tai käsien syvä palovamma
- hengitysteissä
- lapsella
- vanhuksella
- jotakin perussairautta sairastavalla henkilöllä esim. diabeetikon palovammat.

7.14 Rintakipu

Rintakipuun on aina suhtauduttava vakavasti. Kovan puristavan rintakivun tavallisin syy on sydäninfarkti. Kipu tuntuu ylävartalolla ja voi säteillä vasempaan kainaloon, käsivarteen ja kaulalle. Henkilö on usein kylmänhikinen, hänellä voi olla pahoinvointia ja hengitys voi vaikeutua.

Henkilö voi ottaa omia lääkkeitä (nitro-lääkitys), mutta jos ne eivät auta muutaman minuutin kuluessa, toimitaan ensiapuohjeen mukaan.

Rintakipuisen ensiapu:

- Tee hätäilmoitus heti numeroon 112.
- Rauhoita autettavaa ja auta hänet lepoon esim. puoli-istuvaan asentoon.
- Tarjoa hätäkeskuksen ohjeiden mukaan asetyylisalisyylihappoa sisältävää lääkettä (esimerkiksi aspiriini tai disperiini) pureskeltavaksi tai veteen liuotettuna. Tablettia ei anneta, jos autettava on allerginen ko. lääkkeille.

Jos henkilö menee elottomaksi, aloita painelu-puhalluselytys rytmillä 30 painelua ja 2 puhallusta ja ilmoita hätäkeskukseen muuttuneesta tilanteesta.

7.15 Tulipalo

Pelasta ja varoita

- Pelasta välittömässä vaarassa olevat ja varoita muita.
- Ohjatkaa ihmiset kokoontumispaikalle.

Sammuta ja rajoita

- Yritä alkusammutusta, vältä savua. Älä vaaranna itseäsi.
- Rajoita palon sekä savun leviämistä sulkemalla palotilaan johtavat ovet ja ikkunat.

Hälytä

- Hälytä palokunta paikalle soittamalla turvallisesta paikasta numeroon **112**.
- Kerro mistä soitat ja missä palaa (osoite ja kerros) ja onko ihmisiä vaarassa.
- Älä katkaise puhelua ennen kuin saat luvan.

Opasta

- Opasta pelastushenkilöstö paikalle.
- Hätätilanteessa pelastuslaitosta ohjataan seuraavasti: Päärakennukselle, josta henkilökunnan toimesta opastus

Evakuointitilanteessa kokoontumispaikka on: Päärakennuksen P-alue

Varakokoontumispaikka: Ilmoitetaan tarvittaessa

7.16 Toiminta kokoontumispaikalla

Kokoontumispaikka: Päärakennuksen P-alue

Kun ihmiset ovat poistuneet rakennuksesta ja edenneet kokoontumispaikalle, alkaa henkilökunnan edustaja johtaa toimintaa. Tilanteen mukaan on pohdittava, onko turvallista jäädä nimetyille kokoontumispaikalle, vai onko ihmiset ohjattava toisaalle: esimerkiksi ennalta sovittuun sisätilaan tai lähistöllä olevaan kiinteistöön.

Kokoontumispaikalta ei saa poistua ilman kokoontumispaikan vastuuhenkilön lupaa. Toimintaa kokoontumispaikalla johtaa kiinteistön turvallisuushenkilöstö. Turvallisuushenkilöstö tiedottaa tilanteen edistymisestä ja ilmoittaa milloin kiinteistöön saa palata.

Muistettavia asioita kokoontumispaikalla:

- mahdollisista loukkaantuneista huolehtiminen, ilmoitettava turvallisuushenkilöstölle
- liikuntarajoitteisista tai muuten vajaakuntoisista huolehtiminen
- ilmoitettava, mikäli tietää jonkun jääneen sisälle

Varakokoontumispaikka

Varakokoontumispaikka: Ilmoitetaan tarvittaessa

Mikäli kokoontumispaikka ei ole turvallinen, niin siirrytään suojelujohdon erikseen määrittämään turvalliseen varakokoontumispaikkaan. Myös viranomaiset osoittavat tarvittaessa suojapaikat pitempiaikaista suojautumista varten.

7.17 Liikuntarajoitteisen avustaminen hätätilanteessa

Liikuntarajoitteisten henkilöiden poistuminen rakennuksesta hätätilanteessa voi olla vaikeaa ja hidasta. Pyri auttamaan heitä mahdollisuuksiesi mukaan.

Huomioitavia asioita autettaessa liikuntarajoitteista henkilöä poistumisessa

- Auta liikuntarajoitteista poistumaan omien kykyjesi mukaan.
- Huolehdi auttamastasi henkilöstä myös ulospääsyn jälkeen.

7.18 Vesivahinko

Toimintaohjeet

- Katkaise sähköt vuotokohteesta ja sen läheisyydestä.
- Tyrehdytä vuoto esim. sulkemalla veden pääsulku, jos mahdollista.
- Ilmoita asiasta välittömästi:
 - huoltomiehelle: Tapio Kähkönen, puh. 044 7444552, päivystys 010 6202000
 - päivystäjälle, Vesilaitoksen vikailmoitukset (Kajaanin vesi) 044 7100100
- Tarvittaessa ota yhteys hätänumeroon **112**.
- Veden pääsulku: Päärakennuksen kellarissa öljysäiliövarastossa koko alueen pääsulku.
Laurilan A-puolen sauna.
Kuusela A; Haapala A: Koivula B: Pajula B.
Majoitustilojen vesisulut ovat huoneistojen tuulikaapeissa.
Saunatupa: rakennuksen päädyn sähkökeskuksessa.
Saunatuvan takkahuoneen vesisulku on keittiönurkkauksen tiskipöydän alla olevassa kaapissa.
Vakka, keittiössä tiskipöydän alla.
Rantasauna, saunan takana oleva sähkökeskus (Kankaalan alueen pääsulku.)
- Lämmönjakohuone: Päärakennuksen kellari, käynti keittiön kautta.
- Sähköpääkeskus: Päärakennuksen kellari (etumaaston rakennukset ja laitteet).
Kankaalan majoitustilojen sähkökeskus: Vadelma-mökin takana olevassa sähköpölväässä n. 15 m päässä rakennuksesta.

Mikäli vesivaara uhkaa rakennuksen ulkopuolelta

- Ilmoita kiinteistönhoidolle ja tarvittaessa hätäkeskukseen **112**.

7.19 Väkivallan uhatessa

Aseettomassa uhkaustilanteessa, toimi seuraavasti.

- Käyttäydy rauhallisesti ja pyri rauhoittamaan henkilö omalla käytökselläsi.
- Varmista, ettet käännä selkääsi tai ajaudu nurkkaan, jotta sinulla on aina pakotie uhkaavasti käyttäytyvän henkilön läheisyydestä.
- Mahdollisuuksien mukaan pyydä apua.
- Pakene ja auta muita pakenemaan paikalta

Pidä huolta omasta turvallisuudestasi. Pyri ohjaamaan uhkaava henkilö paikkaan, jossa hän ei voi olla vahingoksi muille. Tapauksen jälkeen ilmoita tapahtuneesta tarvittaessa poliisille.

Jos uhkaavalla henkilöllä on ase, toimi seuraavasti.

- Älä tee vastarintaa.
- Tee vain mitä uhkaaja käskee.
- Pyri mahdollisuuksien mukaan varoittamaan muita.
- Ovien sulkemisella voidaan rajoittaa henkilön kulkua kiinteistössä.
- Tilanteen jälkeen, soita **112**, jotta paikalle saadaan ammattiapua mahdollisimman nopeasti. Kuuntele ohjeita ja toimi niiden mukaan.

Jokainen uhkaus ja havainto mahdollisesta uhkatilanteesta on otettava vakavasti ja niistä on ilmoitettava välittömästi poliisille. Omalla käyttäytymisellä voi olla mahdollista vaikuttaa tilanteen kehittymiseen, ota siksi kaikki uhkatilanteet vakavasti ja pyri rauhoittamaan jo alkaneet tilanteet.

7.20 Pommiuhka

Pommiuhkaus on usein perätön ja häiriintyneen ihmisen tekemä, mutta se on silti aina otettava vakavasti ja jokaisesta uhkauksesta tulee ilmoittaa poliisille. Tärkeää tilanteessa on säilyttää oma maltti ja rauhallisuus.

Kun uhkaus tulee puhelimitse

- Pysy rauhallisena. Pitkitä puhelua.
- Tee muistiinpanoja. Kirjoita uhkaus sanatarkasti muistiin.
- Kysele kysymyksiä.
 - Missä pommi on?
 - Miltä pommi näyttää?
 - Milloin pommi räjähtää?
 - Miksi?
- Pyri saamaan työtoverin huomio jo puhelun aikana, jotta hän voisi tiedottaa turvallisuudesta vastaavaa jo puhelun aikana.

- Kiinnitä huomiota soittajan puhetyyliin ja äänen sävyihin.
 - Onko hänen puheestaan havaittavissa murteita tai muita erityispiirteitä?
 - Onko hän kiihtynyt?
 - Lukeeko hän viestin paperilta?
- Kuuntele myös taustääniä (esimerkisi liikenne tai taustalla käytävät keskustelut).
- Puhelun jälkeen tiedota asiasta oman tilasi ja kiinteistön turvallisuudesta vastaavia henkilöitä (ks. Turvallisuushenkilöstö-luku).
- Mikäli tämä ei ole mahdollista, soita välittömästi poliisille **112** ja toimi sieltä saatujen ohjeiden mukaisesti.

Epäilyttävä esine tai uhkauskirje

- Älä koske esineeseen.
- Mikäli kyseessä on kirje tai muu vastaava, jota jo olet käsitellyt, paina mieleesi kohdat, joihin olet koskenut, ja sijoita kirje esimerkiksi muovitaskuun.
- Ilmoita välittömästi oman tilasi ja kiinteistön turvallisuudesta vastaaville henkilöille (ks. Turvallisuushenkilöstö-luku) sekä poliisille hätänumeroon **112**.
- Eristä aluetta mahdollisuuksien mukaan. Pidä mielessä tuleva mahdollinen poliisitutkinta (sormen- ja kengänjäljet ensiarvoisia todisteita).
- Älä hätäänny. Toimi poliisin sekä turvallisuushenkilöstön ohjeiden mukaisesti.

7.21 Yleinen vaaramerkki

Yleinen vaaramerkki on minuutin pituinen nouseva ja laskeva äänimerkki tai viranomaisen kuultama varoitus. Nousevan sekä laskevan jakson pituus on 7 sekuntia. Yleinen vaaramerkki tarkoittaa väestöä uhkaavaa välitöntä vaaraa.

Vaara ohi -merkki on yhden minuutin mittainen tasainen äänimerkki. Se on ilmoitus siitä, että uhka tai vaara on ohi.

Toimi näin kuultuasi yleisen vaaramerkin

- Siirry sisälle. Sulje ovet, ikkunat ja ilmastointi.
- Avaa radio ja odota ohjeita.
- Vältä puhelimen käyttöä, etteivät linjat tukkeudu.
- Älä poistu alueelta ilman viranomaisten kehotusta.

Kaasuvaara

Kaasuvaarasta annetaan yleinen vaaramerkki

Toimi seuraavasti

- Jos olet sisätiloissa ja haistat kaasua:
 - pysyttele sisällä, hakeudu yläkerrokseen, kuuntele radiosta lisätietoja
 - paina märkä vaate suun eteen ja hengitä sen läpi
- Jos olet ulkona, kun haistat kaasua etkä pääse sisälle:
 - kiirehdi kaasupilven alta sivutuuleen
 - pyri mahdollisimman korkealle, esimerkiksi mäen päälle

Lisätietoja kaasulta suojautumiseksi

- Pysäytä ilmastointilaitteet ja sulje ovet sekä ikkunat tiiviisti.
- Voit sulkea ja teipata myös sisäovet ja pysytellä tuulen alapuolisissa tiloissa.
- Kaasun hajun tuntiessasi voit hengittää kostean, huokoisen kankaan läpi.
- Viranomaiset ilmoittavat radiossa tai kaiutinautoilla milloin myrkkypilvi on haihtunut. Tuuleta sisätilat sen jälkeen huolellisesti.
- Pysyttele yläkerroksissa, kunnes vaara on ohi.
- Älä mene kellariin.

Säteilyvaara

Säteilyvaarasta annetaan yleinen vaaramerkki.

Mene sisälle.

- Sulje ovet, ikkunat, tuuletusaukot ja ilmastointi.
- **Talon keskiosissa ja kellarissa on paras suoja. Ota joditabletit vasta viranomaisen kehotuksesta (joditabletteja tulisi olla 2/henkilö).**

Vältä ulkona liikkumista

Lisäohjeet

Lisäohjeita saat kaupunkisi pelastusviranomaisilta, tiedotusvälineistä sekä Yleisradion teksti-TV:n sivulta 867. Tietoa saat myös Säteilyturvakeskuksen Internet-sivuilta osoitteesta www.stuk.fi ja pelastustoimen sivuilta www.pelastustoimi.fi.

7.22 Sähkökatkot

Sähkökatkon sattuessa turvavalot jäävät palamaan.

Toiminta sähkökatkon aikana

Sähköt katkeavat toimitilasta, mutta yleisten tilojen valot toimivat edelleen

- Jos mahdollista, tarkista sulakkeet toimitilan omasta ryhmäkeskuksesta.
- Mikäli ongelma ei ratkennut, niin ota yhteys kiinteistöhuoltoon (puh. 044 7444552).

Sähköt katkeavat sekä toimitilasta että yleisistä tiloista

- Käytä taskulamppua
- Tarvittaessa opasta muita

7.23 Joutenlammen turvaohjeet

Hälytysosoite on: Joutenlammen kurssikeskus; **Joutenlammentie 294 87930 SALMIJÄRVI.**

TULENTEKOPAIKAT

Sisätilat

- Vakassa oleva takka. Tulta sytytettäessä on huomioitava, että huippuimuri on toiminnassa ja pelti avattu.
- Saunatuovassa oleva takka. Tulta sytytettäessä on samalla huomioitava, että huippuimuri on toiminnassa ja pelti avattu.
- Juolukassa oleva takka. Tulta sytytettäessä huomioitava, että pelti on avattu.

Ulkotilat

- Kota, jossa tulta voi pitää myös metsäpalovaroituksen aikana.
- Kankaalan laavukylä.
- Juolukan nuotiopaikka.

TULENTEOSSA HUOMIOITAVAA

Nuotion sytyttämisestä ulkonuotiopaikoille, on aina ilmoitettava kurssikeskuksen henkilökunnalle. Ennen nuotion sytyttämistä on varmistettava, että sammutusvälineistö on lähellä. Nuotion sytyttämisen jälkeen tulta ei saa jättää vartioimatta. Kun nuotiotilaisuus on päättynyt, nuotionpohja on ehdottomasti sammutettava huolella.

Tulipalon sattuessa

Kurssikeskuksen majoitus- ja opetustilat on varustettu automaattisella palonilmoituslaitteistolla. Samanaikaisesti, kun laitteisto ilmoittaa kohteessa, hälytys kuuluu myös ulkona hälytyssireenin välityksellä, sekä samalla siirtyy vartiointiliikkeelle, joka suorittaa palokunnan hälyttämisen.

Toimintaohje: Tarkista, jos suinkin on mahdollista, ettei tuleen ole jäänyt ketään; varmista palohälytyksen suoritus; järjestä opastus palokunnalle; ota yhteys kurssikeskuksen henkilökuntaan.

Huoneistot ja kokoustilat

Joutenlammen päärakennus ja majoitustilat on varustettu automaattisin palohälytyslaittein. Tunnistessaan kohteessa olevan savun tai käryn, ne ilmoittavat välittömästi hälytyksäänellä kohteessa, ulkona olevalla summerilla ja suorittavat samalla palohälytyksen robottipuhelimen välityksellä vartiointiliikkeelle.

Hälytyksen sattuessa on välittömästi poistuttava kohteesta ja varmistettava, ettei sisätiloihin jää ketään ja mentävä välittömästi kokoontumispaikalle, joka on iso P-paikka. (Kts. Aluekartta.)

Kokoontumispaikassa ryhmänjohtaja suorittaa henkilölaskennan ja varmistaa, että kaikki ovat turvassa. Kankaalan alueella olevat hälyttimet hälyttävät ainoastaan kohteessa ja varsinainen palohälytys on suoritettava puhelimella. Hälytyksen sattuessa kokoontumispaikka on Saunatupa.

Ensisammutusvälineet

Kaikissa rakennuksissa on jauhesammuttimet, jotka on merkitty asianmukaisin tunnuksin. Majoitusrakennusten sammuttimet on sijoitettu talojen ulkoseinään pihan puolelle. Laurilan seinällä on lisäksi paloposti. Jokaisen solun oleskelutilassa on myös sammutuspeite.

Kankaalan alueen jauhesammuttimet on sijoitettu Vakkaan sisälle, Saunatuvalle ja Juolukkaan. Lisäksi näissä tiloissa on sammutuspeite.

Kodan ja Laavukylän vieressä on kesäisin myös käsikäyttöinen vesiruisku.

Ajoneuvot

Ajoneuvot on kaikissa olosuhteissa säilytettävä liikennemerkillä merkityillä paikoitusalueilla, etteivät ne ole hälytysajoneuvojen tiellä. Autojen lämmitys voi tapahtua ainoastaan sitä varten olevista sähkötolpista.

Maastopalot

Joutenlammen ympäristö on erittäin herkästi kuivuvaa ja samalla palonarkaa. Tulenteko on sallittu ainoastaan sitä varten varatuilla paikoilla. Nuotiopaikkojen läheisyydessä on oma ensisammutusvälineistö, jota ei saa viedä sieltä pois. Metsäpalovaroituksen aikana tulenteko on sallittu takoissa ja kodassa.

Maastopalon ilmetessä on ryhmät välittömästi koottava ja suoritettava tarkistustoimenpiteet henkilöstömäärän suhteen; suoritettava palohälytys; valmistauduttava joukkojen evakuointiin varsinkin lasten, vanhusten ja vammaisten leireillä. Järjestä opastus palokunnalle!

Tupakointi

Tupakointi kaikissa olosuhteissa on sisätiloissa kielletty. Tupakointia varten on järjestetty ulkotiloihin tarpeelliset tupakointipaikat ja tuhka-astiat. Nuorisoleirien kohdalla tupakoinnista antavat tarkemmat ohjeet leirien ohjaajat.

UIMAPAIKAT

Saunojen rannat ovat nopeasti syveneviä, joten ne eivät ole turvallisia lasten eikä heikomman uimataidon omaavien uimapaikkoja. Juolukan edessä oleva ranta ja päärakennuksen puolella oleva niemien ranta ovat matalia ja hiekkapohjaisia ja soveltuvat täten lasten uimapaikoiksi. Kurssien ja leirien ohjaajat järjestävät tarpeellisen uinnin valvonnan ja antavat tarkemmat ohjeet uintiin liittyvistä asioista.

Pelastusveneet

Molemmissa saunan rannoissa on vene, joka on merkitty **PELASTUSVENE**. Lisäksi veneen vieressä on nimikyltti: **PELASTUSVENE**. Näitä veneitä ei saa siirtää sieltä pois.

Pelastusrenkaat

Kaikissa tarkistetuissa uimarannoissa on pelastusrengas asianmukaisesti sijoitettuna. Rengas on tarkoitettu pelastustoimintaa varten, ei uimarenkaaksi.

ENSIAPUVÄLINEET

Tapaturmia varten on ensiapuvälineistöä olemassa päärakennuksen aulassa olevassa ea-pisteessä, Laurila A:n kaapissa, Vakassa, Joulukassa ja Saunatuvassa olevissa lääkekaapeissa. Kantopaarit on sijoitettu päärakennuksen aulan ea-pisteeseen.

8 Väestönsuojelu

Kurssikeskuksella ei ole omaa väestönsuojaa.

Kainuun maakunnan alueella ei ole yleisiä väestönsuojia. Suojautuminen tapahtuu tarvittaessa kiinteistökohtaisiin väestönsuojiiin.

9 Irtaimiston säilytys

Erilaisten tavaroiden säilyttämisestä voi aiheutua tulipalon syttymisen tai leviämisen vaara, turvallisen poistumisen estyminen hätätilanteessa sekä tulipalon sammuttamisen vaikeutuminen.

Rakennuksen uloskäynnit on aina pidettävä kulkukelpoisina ja esteettöminä.

Uloskäytävät, porrashuoneet, sisäiset käytävät, kellarien ja varastojen kulkureitit

- Ei saa säilyttää mitään tavaraa.

Kellaritilat

- Ei saa säilyttää helposti syttyvää materiaalia.
- Palavien nesteiden (esim. nestekaasu ja bensiini) säilytys kielletty.

Rakennusten alla tai läheisyydessä

- Ei saa säilyttää helposti syttyvää materiaalia tai muuta tavaraa rakennusten seinustoilla, mm. roska-astiat, pahvipinot ja kuljetuslavat

Huom!

- Pelastusviranomainen voi yksittäistapauksissa antaa poikkeuksia, esimerkiksi säilytettäväksi isomman määrän tai sallia säilytyksen eri paikassa tai rajoittaa säilytystä, jos turvallisuus sitä vaatii

10 Liitteet

Tässä pelastussuunnitelmassa on seuraavat liitteet:

- Alkusammuttimien käyttöohjeet
- Auton lämmitysjohdot
- Avainturvallisuus
- Tietoturvaluussuunnitelma

Lisäksi dokumentin lopussa on seuraavat liitteet:

- Pohjapiirros A: Päärakennus
- Pohjapiirros B: Päärakennus kellari
- Pohjapiirros C: Keittiön IV-kone
- Pohjapiirros D: Majoitusrakennukset

Liite A Alkusammuttimien käyttöohjeet

A.1 Sammuttimet

- Kierrä sammutinta ylösalaisin ja ravista sammutinta, tämä varmistaa jauheen juoksevuuden.
- Vedä varmistinsokka irti.
- Lähesty paloa tuulen suunnasta.
- Jos olet sisällä lähesty matalana lattianrajassa, tämä parantaa näkyvyyttä.
- Ota sammuttimen letkun päästä ote ja suuntaa sammutusaine liekkien juureen, älä katko liekkejä.
- Aloita sammuttaminen edestä ja jatka taaksepäin, tai alhaalta ylöspäin.
- Sammutusta voi tehostaa edestakaisin suuntautuvalla liikkeellä.
- Koko palava alue on peitettävä sammutepilveen.
- Liekkien sammuttua sammuttamisen voi lopettaa.
- Tarkkaile palanutta kohdetta ja varmistu, että palo on sammunut.
- Mikäli kohde syttyy uudelleen, toista sammutus.

A.2 Sammutuspeitteet

- Ota kiinni peitteen nurkista ja suoja kätesi peitteen sisään.
- Astu jalalla peitteen päälle, tämä estää liekin tulon kasvoille.
- Jos olet ulkona, lähesty paloa tuulen suunnasta.
- Ojenna kädet suoriksi.
- Levitä peite palon päälle.
- Pidä peitettä tiiviisti palon päällä ja varmistu, että palo on sammunut.
- Suojaa itsesi peitteen nostamisen aikana, palo voi syttyä uudelleen.
- Varmista vielä kerran, että palo on sammunut.

A.3 Pikapaloposti

- Avaa pikapalopostikaappi. Riko tarvittaessa muovinen lukonsuojus esimerkiksi kolauttamalla sitä kyynärpäällä.
- Avaa sulkuventtiili ja vedä ulos tarvitsemasi määrä letkua.
- Käännä letkun päässä oleva suutin auki ja aloita sammuttaminen turvallisen matkan päästä.
- Suuntaa vesisuihku liekkien juureen ja jatka sammuttamista kunnes palo on sammunut.
- Varmista että palo on sammunut. Tukahduta tai kastele vielä mahdollisesti kytevät kohdat.

Älä aseta itseäsi vaaraan. Vältä savun hengittämistä. Mikäli palon sammutus ei onnistu, siirry turvaan. Sulje tilan ovi rajoittaaksesi paloa.

Liite B Auton lämmitysjohdot

Auton lämmitysjohto tulee turvallisuussyistä aina käytön jälkeen irrottaa pistorasiasta eikä pistorasiassa olevaa johtoa saa jättää esimerkiksi lämmitystolppaan roikkumaan. Myös pistorasiakotelon kansi on syytä pitää lukittuna.

Avoim pistorasiakotelo ja vapaasti roikkuva jännitteinen lämmitysjohto aiheuttavat sähköiskun vaaran. Jos pistokytin putoaa vesilätäkköön tai lumisohjoon, se saattaa tehdä ympärillä olevan alueen sähköiseksi. Lisäksi lämmitysjohto voi rikkoutua vaaralliseen kuntoon esimerkiksi paikoitusalueen lumenluonnin yhteydessä. Avoimena oleva pistorasiakotelo puolestaan on alttiina ilkivallalle.

Käyttäjiä tulee ohjeistaa auton lämmitysjohtoon turvallisesta käytöstä ja säilytyksestä. Yhtiö vastaa kiinteistön turvallisuudesta ja jos esimerkiksi ulkopuolinen henkilö loukkaa itsensä, on vastuu yhtiöllä. Myös auton käyttäjä, joka virheellisesti on jättänyt lämmitysjohtoon kiinni pistorasiaan, vastaa omalta osaltaan mahdollisista vahingoista.

Auton esilämmitykseen on käytettävä vain tarkoitukseen soveltuvaa lämmitysjohtoa ja autoihin tarkoitettua sisätilan lämmitintä. Jatkojohtoon käyttöä tulee välttää, sillä jatkojohdot eivät yleensä ole lapsisuojattuja ja ne joutuvat helposti maahan, jossa ne ovat alttiita vedelle, lialle ja lumelle. Liitäntäjohtoon ja pistokkeiden kunto tulee tarkistaa tai tarkistuttaa riittävän usein.

Jos auton sähkölämmityslaitteita ei käytetä tai niiden kunnosta ei huolehdi oikein, seurauksena saattaa olla sähköiskun vaara käyttäjälle tai muulle henkilölle. Myös palovaara on olemassa.

Liite C Avainturvallisuus

Luovutetuista avaimista on pidettävä kirjaa ja avainten palautuksesta on huolehdittava varsinkin avaimen haltijan työ- tai asumissuhteen päättyessä.

Avaimet luovutetaan käyttötarpeen mukaan kuittausta vastaan. Avaimien tulee olla jatkuvasti ne kuitanneen henkilön välittömässä hallinnassa. Itselle kuitattua avainta tai kulkutunnistetta ei saa luovuttaa kolmannelle osapuolelle missään tilanteessa.

Liite D Tietoturvallisuussuunnitelma

Tietoturvalla tarkoitetaan tietojen, tietojärjestelmien ja tietoliikenteen suojaamisesta turmeltumista, luvaton käyttöä, häirintää ja muita uhkia vastaan. Täydellistä tietoturvaa ei voida saavuttaa, mutta voidaan löytää järkevä turvan taso eri tilanteisiin. Vaativat ja kriittiset tietoturva-asiat hoidetaan tietoturvaan perehtyneitten asiantuntijoiden toimesta. Jokaisen mikron peruskäyttäjän tulee kuitenkin tiedostaa tietoturvan minimitaso ja noudattaa annettuja toimintaohjeita. Tietoturva voidaan jaotella seuraavasti: tietojen suojaaminen, tietoliikenne, virustorjunta, sähköposti ja internet.

1. TIETOJEN SUOJAAMINEN

Tietoja voidaan menettää monella eri tavalla. Laiterikot, äkilliset sähkökatkokset, ylijännitteet, ennalta arvaamattomat vahingot, virukset ja asiattomien pääsy mikrolle voivat hävittää tietoja. Tällaisten tapahtumien varalle tulee ennalta varautua. Seurakunnan palvelimet sijaitsevat lukitussa tilassa ja ne on turvattu katkeamattomalla sähkövirralla. Kriittiset tiedot varmuuskopioidaan päivittäin varmistusnauhoille ja ne säilytetään erillään. Henkilökohtaiset työasemat eivät kuulu varmuuskopioinnin piiriin. Näillä sijaitsevat tärkeät tiedot tulee tallentaa esim. levykkeille tai cd-levyille. Seuraavia toimintaohjeita tulee jokaisen noudattaa tietojen suojaamisessa:

- lukitse mikro lähtiessäsi työpisteeltä pois näppäinyhdistelmällä Ctrl+Alt+Del ja valitsemalla Lukitse tietokone
- sammuta mikro työpäivän päätteeksi
- älä kerro kenellekään ulkopuoliselle ja tuntemattomalle käyttäjätunnustasi ja salasanaasi
- vaihda oman kirjautumistunnuksesi salasana tietyin väliajoin näppäinyhdistelmällä Ctrl+Alt+Del ja komennolla Muuta salasana...
- hyvä salasana sisältää sekä kirjaimia ja numeroja (HUOM! SALASANA EI SAA KOSKAAN OLLA TYHJÄ)

Työaseman käyttöjärjestelmän kriittiset tietoturvapäivitykset tulee olla ajantasalla. Windows käyttöjärjestelmillä varustetuissa työasemissa kannattaa ottaa käyttöön automaattisten tietoturvapäivitysten asennustoiminto seuraavasti:

- Käynnistä/Asetukset/Ohjauspaneeli
- Automaattiset päivitykset
- Rasti kohtaan 'Pidä tietokone ajan tasalla...' * Lataa päivitykset automaattisesti ja asenna ne määrittämäni aikataulun mukaisesti JOKA PÄIVÄ.

2. TIETOLIIKENNE

Tietoliikenteen suojaamisella pyritään estämään tietomurtoja ulkopuolisten tunkeutumiselta seurakunnan lähiverkkoon. Seurakunnan lähiverkosta on liittymä Suomen evankelis-luterilaisen kirkon verkkoon. Seurakunnan lähiverkko on suojattu tietoliikenteen osalta julkisen internetin kautta tulevalta tietoliikenteeltä. Tämä suojaus on toteutettu ns. palomuurilla, joka on tietokonejärjestelmä laitteineen ja ohjelmistoineen ja joka eristää sisäisen verkon ja julkisen internet-verkon toisistaan.

3. VIRUSTORJUNTA

Virus on ohjelma, joka on tarkoitettu aiheuttamaan vahinkoa tai häiriöitä tietokoneelle tai siinä oleville ohjelmille tietokoneen käyttäjän huomaamatta. Seurakunnan lähiverkon työasemissa on ns. keskitetty virustorjunta-järjestelmä, joka päivittää ja suojaa työasemat automaattisesti. Helpoimmin virusten saastuttamia tiedostoja saa internetistä ja levykkeiltä. Seuraavia toimintaohjeita tulee noudattaa minimoidakseen työaseman virustartunta:

- työaseman virustorjuntaohjelmistoa (F-Secure) ei saa poistaa käytöstä
- tuntemattomien ja epäilyttävien ohjelmien asentaminen työasemalle on kielletty
- tiedostojen ja ohjelmien lataaminen internetistä tuntemattomista ja epäilyttävistä lähteistä on kielletty
- älä avaa tuntemattomien lähettäjien sähköpostin liitetiedostoja

4. SÄHKÖPOSTI

Sähköposti on tehokas ja vaivaton työkalu viestittämiseen. Huolimattomalla sähköpostin käytöllä vaarannetaan työaseman tietoturva. Sähköpostivirus saattaa lähettää luottamuksellisia tietoja työasemalta käyttäjän tietämättä. Roskapostin määrä kaikesta sähköpostiliikenteestä on lisääntymässä. Samoin erilaiset ketju- ja kiertokirjeet, huijausviestit ja pilailumielessä lähetetyt viestit ovat lisääntymässä. Seuraavia ohjeita on syytä noudattaa käyttäessään sähköpostia:

- älä avaa tuntemattomilta lähettäjiltä saatuja liitetiedostoja
- älä vastaa roskapostiin millään tavalla ja äläkä vastaa roskapostin sisällössä olevaan linkkiin
- roskapostin määrää voidaan tuntuvasti vähentää ottamalla käyttöön roskapostisuodatin
- älä välitä ns. ketju- ja kiertokirjeitä eteenpäin vaikka viestissä näin kehoitetaankin
- älä avaa pilailumielessä lähetetyn viestin liitetiedostoa vaikka se olisi tullut tutultakin lähettäjältä

5. INTERNET JA YKSITYISYYS

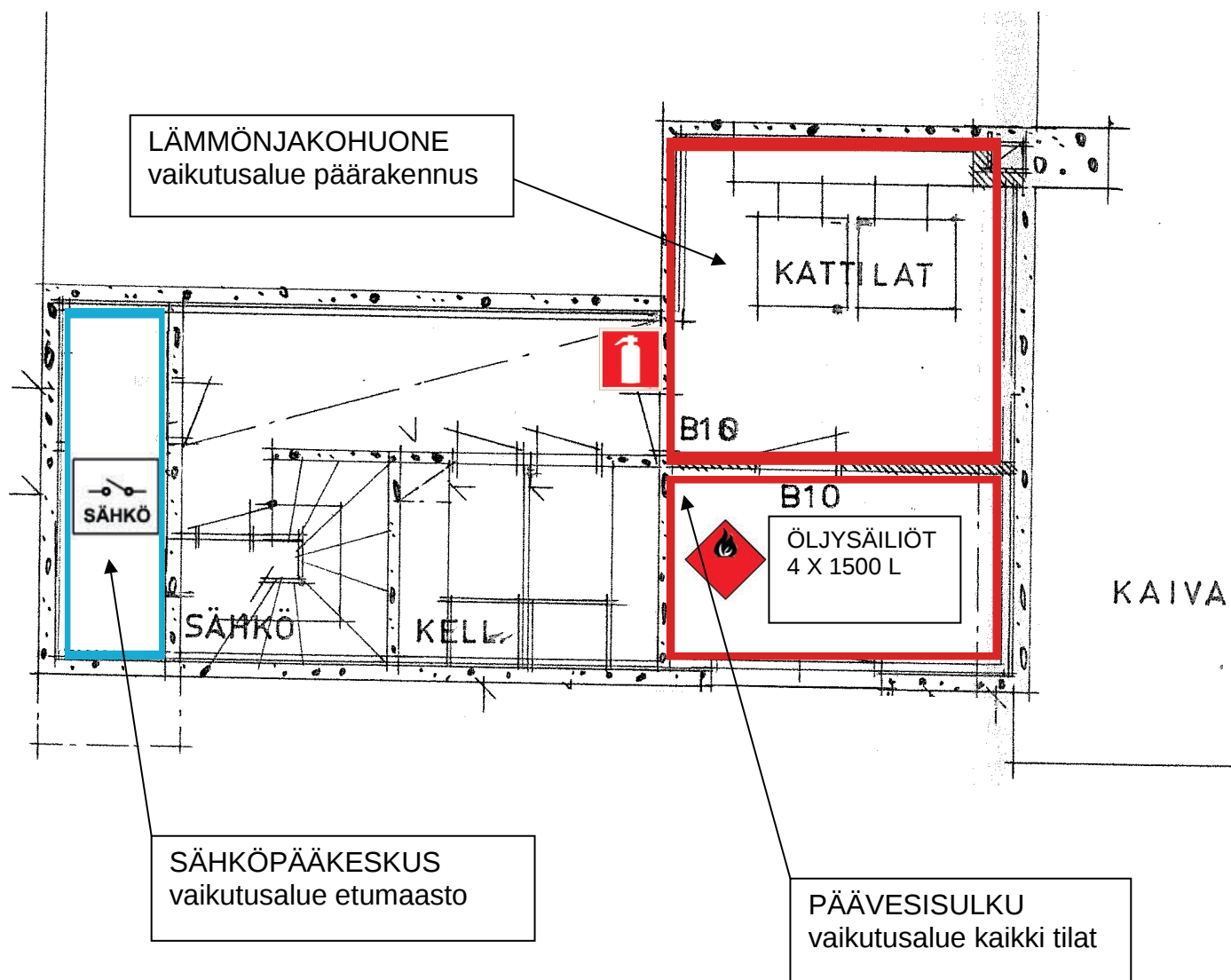
Internetiä käytetään työasemaan asennetulla ns. selainohjelmalla (Netscape, Explorer, Mozilla jne...). Selain saattaa tallentaa työasemalle tietoja siitä miten internetiä käytetään. Samalla jokaisen käyttäjän tulee kiinnittää huomiota siihen mitä tietoja internetissä itsestään antaa. Pankki- ja luottokorttitietojen antaminen internetin kautta ei ole suositeltavaa. Samoin tulee varauksellisesti antaa omia henkilötietoja eri palveluntarjoajien kirjautumistietojen saamiseksi. Samoin sähköpostiosoitteen antamiseen tulee suhtautua varauksellisesti. Seuraavia toimenpiteitä suositellaan aika ajoin käytettävän selainohjelmassa:

- tyhjennä selaimen sivuhistoria
- tyhjennä väliaikaiset internet-tiedostot

Erittäin tärkeä selaimen tietoturvaan liittyvä asia on selaimen ominaisuus muistaa eri palveluntarjoajien sivuilla olevien kirjautumistunnusten automaattinen muistaminen. Tämä ominaisuus suositellaan otettavan pois käytöstä, jolloin kirjaututtaessa johonkin palveluun pakotetaan selain kysymään kirjautumistunnuksia. Tämä määrittely tehdään eri selaimissa eri tavalla.

KELLARIKERROS

POHJAPIIRRUSTUS MAJOITUSRAKENNUKSET 5 kpl

